

בית נאמן

מוציא שבת פרשת מקץ, ה' בטסת תשפ"ד
נושאי השיעור:

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 20:00

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או בליקו בית נאמן:
079-9270505

א. "קץ שם לחושך". ב. מדיני צום עשרה בטבת שחל ביום ששי. ג. מניקות ומעוברות בצומות. ד. ויכוח כן שנהא לא. ה. לקנות בשר רק ממקום שהוא בהשגחת רב סמוכים עליו. ו. מהלכות שנים מקרא ואחד תרגום. ז. מנפלאות תרגום אונקלוס.

"קץ שם לחושך"

א. שבוע טוב ומבורך. חנוכה עברה, והיו בה הרבה בעיות. זו השבת הראשונה שלא שמענו טילים בליל שבת מהארורים האלה. ארבע שבתות, כל ליל שבת מכוונים טיל. טיל ראשי תיבות "טוב יי לכל" (תהלים קמ"ה, ט). "ורחמיו על כל מעשיו", ראשי תיבות עכו"ם. זה חידוש של רבי ינון חורי זכרונו לברכה. אמר "ורחמיו על כל מעשיו" - אפילו על עכו"ם הוא מרחם. אבל לא מדובר בעכו"ם כאלה שעושים צרות צרורות, הם גרועים יותר מבעלי חיים. אסור לדמות אותם לבעלי חיים. אם לבעלי חיים היה פה, היו אומרים: אנחנו כמותם?! אלה גרועים יותר מאתנו... מי יודע כמה נשמות הלכו, וכמה חטופים, וכמה פצועים, וכמה חללים, כל כך הרבה. אמנם בשואה היה יותר מזה. אבל השואה באה מגרמניה שהיא מדינה ענקית, ואלה סתם אספסוף. אנחנו מתפללים שישים קץ לחושך, "קץ שם לחושך" (איוב כ"ח, ג), שהחושך הזה יגמר. לחשך גימטריא משיח, כשיבוא משיח יהיה קץ לחושך.

מדיני צום עשרה בטבת שחל ביום ששי

ב. השבוע הזה ביום ששי (היה יום האחרון של חנוכה). זה דבר נדיר. גם ההפטרה של היום (פרשת מקץ) היא נדירה [כי בד"כ זו שבת חנוכה ומפטירין בשל חנוכה], וגם התענית של עשרה בטבת ביום ששי זה דבר נדיר. הרבה חושבים שאם הצום חל ביום ששי, לא צריכים להשלים אותו, אלא אפשר לעשות מנחה מוקדם, ולאכול כבר בשקיעה. לא ככה. צריכים להתפלל, וצריכים לצום עד צאת הכוכבים. אבל צאת הכוכבים שלנו, לא צאת הכוכבים של רבנו תם. עשרים דקות אחרי השקיעה מספיק. ולכן אם אין זמן בערב שבת [הזה], לא לקרוא שיר השירים¹. מי שיכול לצום שיצום. (אני למשל אסור לי לצום, אני צריך לשנות וצריך לאכול. אמנם לאכול במידה, לא הרבה, אבל צריך לאכול). כל מי שהוא צעיר ויכול לצום, שיצום². והצום הוא מעמוד השחר עד צאת הכוכבים. אבל כיון שזה ערב שבת, לא יתכן להתאחר בערב שבת הרבה, ואפשר לדלג על שיר השירים. עושים מנחה מוקדם קצת

1. הרבה חכמים לא אומרים שיר השירים בערב שבת. זה מנהג חדש שהתחיל להתחמק ימים (ח"א פרק ה' אות ל'). לא ממש חובה לקרוא שיר השירים. מדי פעם בשעה שקוראים שיר השירים, אני עובר על התנ"ך. גמרתו אותו כמה פעמים. אחר כך אמרתי: אני אקרא אקום, ולפעמים אני מציץ בתוך הפסוקים. בזכות זה אני זוכר כמה פסוקים שרוב העולם לא מכירים אותם אפילו בחלום... לא ראו פסוקים כאלה, אבל אנחנו לומדים וזוכרים. טוב לבן אדם ללמוד ולזכור כל הזמן. אבל כשהזמן דחוק ויש תענית, לא צריכים לקרוא שיר השירים.

2. [כאן הביאו למרן שליט"א כוס תה, ואמר:] תודה רבה, איזה תה נפלא, לא חזק כל כך. פעם שאלו מיישהו: אתה רוצה קפה או תה? אמר להם: "קדש לי כל בכור" (שמות י"ג, ב). מה הפירוש "כל בכור"? המלה שאמרת ראשונה (קפה) זה מה שאני רוצה... ופעם אמרו להיפך: "תהלת אמנוני ידבר פי" (תהלים קמ"ה, כ"א), ראשי תיבות תאי. כל אחד אומר לפי הטעם שלו...

כדי להספיק לעשות ברכת כהנים, וגם להוציא ספר תורה. ובספר תורה קוראים: "ויחל משה את פני ה' אלוקיו. ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה" (שמות ל"ב, י"א). ועד היום הזה המלים האלה אקטואליות. איך אתה עושה דבר כזה לעם ישראל, שכל רשע, וכל מחבל, וכל משוקץ, וכל מטומטם, יורה עליהם?! "למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם, להרוג אותם בהרים ולכלותם מעל פני האדמה, שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך". והאשכנזים נוהגים במשפט הזה של "שוב מחרון אפך" לקרוא אותו כולם ביחד בקול רם. והמקור לזה מרב סעדיה גאון (הובא באבודרהם בסוף סדר הפרשיות וההפטרות, שיש פסוקים שכל הצבור אומרים אותם ביחד, ואחד מהם הוא "שוב מחרון אפך").

מעוברות ומניקות

ג. אשה מניקה או מעוברת פטורה מהתענית. ואשה מניקה הכוונה מניקה בפועל. יש אומרים שמניקה אפילו בתוך שנתיים ללידה היא חלשה, גם אם היא לא מניקה בפועל, והיא פטורה מהתענית. אבל זה לא בדיוק, אם היא מרגישה שהיא חלשה - אין הכי נמי. אבל אם היא מרגישה שהיא יכולה לצום, תצום עד כמה שהיא יכולה לצום. (עיי' בספר סנסן ליאיר חלק השו"ת סי' ה'). ויש אפילו כדורים שעוזרים לאדם בתענית לסבול את הצום. זה לגבי מניקה. ומעוברת שהרגישה את העבור כחודש שלישי לעיבור היא פטורה מהצום. ולפי דעתי (עיי' בסנסן ליאיר שם) אפילו שהיא עוד לא הרגישה, אלא שיש לה תוספת על הזמן שלה. למשל, היא יודעת שהיא רואה בעשרים ושמונה ימים, והתאחר ארבעים יום, זה סימן שהיא בהריון. יש דרך לבדוק את זה, אבל לא תמיד אפשר לבדוק, אם היא לא בדקה, והיא ספק בהריון, ספק נפשות להקל³. וגם כל אדם רגיל, אם הוא רואה שהוא חלש מאד מהצום, אסור

3. יש דבר אחד שאפילו אשה מעוברת עם בדיקה צריכה לצום, וזו תענית של יום כיפור. אבל גם בתענית הזאת, כתב המשנה ברורה (סי' תר"ז בשעה"צ אות א) בשם פוסקים שאם היא מרגישה שהיא לא יכולה לעמוד בזה, [ואם היא תצום הוולד ינזק], מותר לה לאכול בשיעורים. תאכל בשיעור קטן (מבואר בסימן שם כמה שיעור) והצלתי בזה נשמה מיראל. הייתה אשה אחת שעשר שנים לא התעברה (זה היה לפני שנים רבות), והם גרים בצרפת. ומיישהו קרא בעיתון שיש רופא יהודי שיכול לעזור עם טיפול טבעי. אז הלכו לרופא הזה, ואשתו גם כן רופאה, נתן להם משהו והיה עיבור. זה היה בחדשי הקיץ, וכשהגיע יום כיפור, על פי הדין בכיפור גם מעוברות ומניקות צמות, אבל אם יצומו הכל ילך. היא עומדת על כרעיי התרנגולת. אז אחרי העיון במשנה ברורה אמרתי שגם בשביל החיזוק של הילד מותר לה לאכול לשיעורין. אחר כך ראיתי שהרב עובדיה ע"ה הביא (בחזון עובדיה ימים נוראים עמ' רפ"ז) שככה פסקו הרב אוריבר (הליכות שלמה מועדים עמ' פ') ועוד פוסקים אחרים. גם בה"ג - בעל הליכות גדולות - כתב ככה (בהלכות יום הכיפורים דף ל"א ע"ב), וברוך ה' לידה תינוקת. ועכשיו התינוקת הזאת התחנתה ויש לה ילדים. והכל בזכות הפסיקה שלמדנו מדברי המשנה

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים [בין באויר] בין בים ובין בבישה המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן. ובכללם לכל חיילי ישראל היקרים המוסרים נפשם חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
16:05	17:20	י-ם
16:21	17:21	ת"א:
16:08	17:19	חיפה:
16:23	17:23	ב"ש:

עיצוב גרפי: תא"ל 050-2738858

לצום. יש כדורים שנקראים "קלי צום". ובמיוחד בכיפור ותשעה באב, לוקחים אותם מעוברות ומניקות ויכולים לצום באופן בריא.

הראשון לצומות

ד. ולמה הצום הזה כל כך חשוב? כי זה הצום הראשון מכל ארבעת הצומות (חוץ מכיפור שהוא מן התורה). **עשרה בטבת** זה יום שהאויב עשה בו מצור על ירושלים, זה היה לפני החורבן. אחר כך **שבעה עשר בתמוז**, זה היום שנבקעה בו העיר. אחר כך **תשעה באב** זה יום שנשרף בית המקדש. ואחר כך **צום גדליה**. המקרה של גדליה היה חודשיים אחר החורבן. אז הסדר הוא **שיום עשרה בטבת לפני כולם**. ולכן הרבנות קבעה בימינו את יום עשרה בטבת לכל אלה שיש להם קרובים שמתו בשואה [ולא ידוע יום מיתתם], להתפלל בו על קרוביהם. לעשות יום חדש במיוחד לא כדאי, כי הרבה מתנגדים לזה. חכם אחד אמר: אנחנו מלוכלכים בחטאתינו, ומלוכלכים בעוונותינו, אנחנו נעשה יום אחד קביעות לדורות?! (אמרנו לו: הנה הש"ך עשה, והנה רבנו תם עשה)⁴. אז אדם ישתדל לצום אם הוא בריא, ואם הוא לא בריא אז "אנוס רחמנא פטריה" (ב"ק דף כ"ח ע"ב).

מוותרים על חומרות למען הזולת

ה. **יתפללו ערבית מיד עשרים דקות אחרי השקיעה** (ואפילו לפני כן, רק שאחרי התפלה יאמרו שוב "שמע ישראל" עשרים דקות אחרי השקיעה), זה כבר צאת הכוכבים. **ובבית אם אתה רואה שאתה חלש או שהאשה חלשה וכדו', אפשר לוותר על "שלום עליכם" ולהתחיל מיד קידוש**. היה מעשה אצל **רבי ישראל סלנטר** שתלמידו הזמין אותו שיעשה אתו קידוש ליל שבת. אמר לו הרב: אני אבוא בתנאי שמה שאני עושה זהו זה. אל תקשה עלי ואל תשאל אותי שאלות. זה לא ליל פסח ששואלים שאלות - "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות"... אל תעשה ככה. אמר לו: בוודאי, הרי אתה מורי ורבי. באו הביתה, רצה התלמיד לומר "שלום עליכם", הרב אמר לו: אין "שלום עליכם"! מיד עשו קידוש - "יום הששי ויכולו השמים". אחר כך אמר לו בעל הבית: הרב, אנחנו אומרים דברי תורה. אמר לו: לא עכשיו, מיד בירכו "המוציא לחם מן הארץ", וכך גמרו את הסעודה ברזיונות. כשסיימו שאל את הרב: למה הרב עשה כך? כל שבת אני עושה הכל עם כל הפירושים וכל ההידורים. אמר לו הרב: בוא "נקרא לנערה" (בראשית כ"ד, ג"ז), תקרא למשרתת שלך - האשה האלמנה שהיא טורחת להביא לכם אוכל טוב. כשהגיעה אמר לה הרב: גברת, אני מבקש סליחה שהטרחתי אותך להביא הכל מהר, תביאי מנות, ותביאי דג, ותביאי בשר, ותביאי פירות, ותביאי ירקות. אמרה לו: רבי, הלואי שכל שבת יהיה כך. כי בדרך כלל ליל שבת אני חוזרת הביתה עייפה ומוותשת, כי בעל הבית שלנו שיהיה בריא, כל רבע שעה מבקש "תביאי אוכל", ואחר כך יש לו חידושים, ומה אני מבינה בחידושים שלו, מה אכפת לי מהחידושים שלו?!... אני רוצה ללכת הביתה לעשות קידוש. עכשיו רבי, בזכותך לא עשו כלום, וכך אגיע מוקדם לבית ואעשה קידוש לילדים שלי. **הרב אמר לבעל הבית: אתה רואה, לא עושים חומרות על חשבון בריאותם של אחרים, אל תעשה ככה**. לכן אדם צריך ללמוד, שבמוצאי עשרה בטבת בליל שבת הבאה, כאשר גמרנו את התענית, אם אתה מתענה, והאשה מתענה, והילדים בריאים ומתענים, **אל תעשה חומרות, אלא**

ברורה. אדם צריך תמיד ללמוד. לפעמים יאמר: מה יש לעשות? מעוברות ומניקות צריכות לצום בכיפור. לא ככה, אם יש חשש או סיכון לתינוק לא צמים.
4. בזמן רבנו תם גם כן היו יהודים שנהרגו בזמן "קדושי בלויש". הייתה עיר ששמה "בלויש", ושלושים וששה יהודים נשרפו שם בגלל גזירה של הרשעים הארורים על לא דבר. אחד הלך עם הסוס שלו בים, והסוס ראה דמותו, אז הוא בעט בדמות שלו בים. אז אמרו שהוא בעט בגלל שהוא ראה דמות של נוצרי. וזו עלילה ששרפו בגללה שלושים וששה יהודים, בעיר בלויש בימי רבנו תם. רבנו תם נפטר ארבעת אלפים תתקל"א בגיל שבעים ואחת, כל כך חלה מהגזירה הזאת. והוא תיקן תענית ואמר שהיום הזה יותר גרוע מתענית של צום גדליה, כי צום גדליה על אדם פרטי, וזה היה צום קבוע לכל הדורות. אבל הוא לא החזיק מעמד רק כמה מאות שנים. היום אולי יש כמה אשכנזים חסידים שהם צמים ביום כ' בסיון. ואחר כך עוד פעם הייתה בעיה בכ' בסיון, הייתה גזירה של ת"ח-ת"ט. והיום יש בעיה של השואה. מה נעשה? עם ישראל כולו הולך מבעיה לבעיה. "אם תבעינו בעינו, שובו אתיו" (ישעיה כ"א, י"ב).

מיד תתחיל "אשת חיל מי ימצא". ואם לא מצאת אשת חיל - בלאשי... שבוע הבא נגיד לה "אשת חיל מי ימצא"⁵... כל אחד יאמר מה שירצה, העיקר הוא שתחיו בשלום. ככה צריכים לחיות. התורה כולה "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום"⁶ (משלי ג, י"ז). הנה היום, למה הגיעה כל המלחמה הזאת? אומרים שהחמאס אמר: היהודים רבים ביניהם, אז אנחנו ניכנס באמצע... היהודים אומרים ככה, והחמאס אומרים ככה, והחולקים אומרים אחרת, ונעשה מריבות. **לא! עם ישראל יודע שכאשר הדברים מגיעים לידי מריבה, לא נותנים לה להיכנס בשום פנים**.

ויכוח כן שנאה לא

ו. כל הזמן **שרבי רפאל כדיר צבאן** צ"ל היה הרב הראשי בנתיבות - במשך ארבעים שנה - לא היו שום וויכוחים בין בעל לאשתו שהגיעו לכדי גירושין, ואם היה ויכוח, היו באים אליו ותוך רבע שעה היה חותך את הכל - לכו לשלום. זהו! אחרי שנפטר, היו ויכוחים ומריבות ומלחמות. **לא לריב! אפילו אם אתה חושב אחרת, תדבר בנחת, ולא באותו זמן!** אחר כך תאמר: "נוראות נפלאות" (התלים קל"ט, י"ד)... נוראות נפלאות, אז מה יכול להיות?! "נוראות נפלאות, נפלאים מעשיך, ונפשי יודעת מאד" (שם)... אבל לא להתווכח. במיוחד שהדברים שרבים עליהם הם דברים בטלים ומבוטלים. למשל, אחד מבני הזוג רוצה לפסוק בדין מסויים כך וכך, והשני פוסק אחרת, כי כל אחד יש לו רב שפוסק כמוהו. כגון שזה הולך כמו הרב עובדיה, וזאת הולכת כמו הרב מרדכי אליהו, למה לא תמצאו דרך להסתדר ביניכם? אם יש דבר, או אופן מסויים שהוא טוב לשניכם, תקחו אותו וגמרנו, למה כל אחד ואחד מתעצם בדעתו, ואומר: אני צדיק יסוד עולם (משלי י, כ"ה)! וכי אתה צדיק יסוד עולם?! לא "יסוד" עולם, אלא "יסוד אלעולם". אתם יודעים מה זה "יסוד"? יהרוס את העולם...⁷ פעם היה דבר כזה. הייתה מחלוקת קשה בין הליטאים לחסידים, והיתה להם סיבה. כי הליטאים טענו שהחסידים

5. ויש כאלה שעל "אשת חיל" עושים מריבות! פעם באה אשה אחת לרב מרדכי אליהו, ואמרה לו: רבי, בעלי לא בסדר, אני רוצה להתגרש. אמר לה: למה? אמרה לו: אי פעם הוא לא אומר לי "אשת חיל" אמר לו: תגידי אשת חיל. אמר לו: אבל היא לא אשת חיל! אמר לו הרב (כילי שהאשה תשמע): תכוון על אמא שלך, היא אשת חיל? אמר לו: בודאי, אמא שלי היא אשת חיל. אמר לו הרב: המפרשים אומרים (במשלי שם) ששלמה המלך אמר "אשת חיל" על אמו, א"כ גם אתה תגידי את זה על אמא שלך. אשתו ראתה שהוא קורא אשת חיל שמחה מאד ועשתה לו הרבה טובות. עד שבא הבעל לשאול את הרב ע"ה אם מותר לו לכוון באשת חיל גם על אשתו...
6. יש לנו מקרים בגמ' שתנאים התווכחו אחד עם השני והגיעו למלים קשות מאד. אבל זה יוצא מן הכלל, שמלמד על הכלל כולו שבדרך כלל אין מריבות. האם יש לך דבר יותר מזה שרוב גמליאל אומר לרבי יהושע בן תנחומי, ממנם אתה חושב בכיפור הוא ביום פלוני אבל אני חושב אחרת. ואני הנשיא, ולכן אתה תבוא ביום הכיפורים שלך עם המקל והכסף שלך! אמר לו: איך אני אעשה את זה? הרי יש לי קושיא עצומה על החשבון שלך. אמר לו: קושיא או לא קושיא, אני כאן הנשיא! התפלא: אז מה אם אתה הנשיא, האם מותר לך לענות את ההלכה?! ולא ידע מה לעשות. הלך אליו רבי עקיבא, ומצא אותו עצוב. אמר לו: הנשיא כופה עלי לחלל את יום כיפור שלי. אמר לו רבי עקיבא: וכי אתה הראשון? הרי כתוב "ייעל משה ואהרן נדב ואביהו וזבועים מוקני ישראל" (שמות כ"ד, ט). ולמה התורה לא מנתה את שמונת? לומר לך שכל מי שנתמנה נשיא על ישראל חייבים לשמוע בקולו. לכן תשמע בקול רבן גמליאל שהוא נשיא, והרוב הסכים לו, הוא לא לבדו יחיד בדעתו. לכן תעשה כך. רבי יהושע קיבל את זה והלך, ורבן גמליאל קיבל אותו באהבה רבה ואמר לו: "שלום עליך רבי ותלמידי, רבי בחכמה ותלמידי שקיבלת את דברי" (ראש השנה דף כ"ה ע"א). ככה ידעו החכמים לפייס ולהרגיע את הרוחות.
7. יש פוליטיקאים שרבים הרבה, וכל אחד מנסה להכניע את השני. אם אחד תפס מעדה, אז הוא תופס את השני ומתרימו ומוריד אותם בכח, ש"דע שאני כאן 'השליט'". כמה זמן אתה תהיה השליט? חמשים שנה? זה כלום. אם תהיה שליט לחמש שנים זה טוב מאד... אחר כך "חד על עפר תשכבו ורימה תכסה עליכם" (ע"פ איוב כ"א, כ"ו). למה אתם רבים? למה השיגעון והטירוף הזה? אבל הם לא מבינים. והרבה מהם אי אפשר לנבות על המלה שלהם. **הרב ברוך אפשטיין** היה מנהל בנק (והיה לו מוח טוב בחשבון וכתב ספר (שלא נדפס) איך לנהל חשבונות), והנה בעיר שלו "פינסק" לא היה להם כבישים. ומושל העיר הלך לבנק של הרב ברוך אפשטיין ושאלו: אני יכול לבד לנהל את הבנק? אמר לו: ודאי שאתה יכול לבד לנהל אותו, הרי אתה מושל העיר. אבל עכשיו הוא לומד, כי יש לו שיעור בגמרא ובשלחן ערוך. שאל א"כ מתי לבוא? אמרו לו: בשעה אחת עשרה וחצי. בא באחת עשרה וחצי, דיבר אתו, וביקש ממנו: תחתום לי בתור מנהל הבנק שאני יכול לקחת הלוואה מהבנק. חתם לו, וכך הוא בנה את מסילת הברזל, ואחר כך היו אומרים: "על החתימה של הרב ברוך אפשטיין - רכבת יכולה לעבור". כי הוא היה חכם ופיקח גדול [ומלה שלו זו מלה]. ככה צריכים לעשות. הדין הפוליטיקה הוא חושך ואפלה, רחמנא ליצלן. הפוליטיקה - חמורים נוהגים בה! אומרים "לא, אני הראש". וכל מי ששייך לצד השני, צריך להוריד אותו ולהגות אותו מן המסילה. אבל אחר כך כשיתחפר העולם והשני יהיה הראש, אז הוא מוריד את הקודם. אתם משוגעים?! אתם נורמלים?!

זה! והמחלה הזאת הגיעה לארץ ישראל, ולא רק באשדוד, אלא גם בבני ברק יש דבר כזה. מה זה? **אדם צריך להיזהר לקנות רק דברים כשרים**⁹.

שנים מקרא ואחד תרגום

ט. יש מצוה אחת שהגמרא מבטיחה למי שעושה אותה ש"מאריכין לו ימיו ושנותיו". זו גמרא בברכות (דף ה' סע"א) שאומרת: "אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי, לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו עטרות ודיבון, (כל מי שקורא פרשה עם תרגום מקיים את המצוה הזאת), שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכים לו ימיו ושנותיו". מה זה "ימיו ושנותיו"? אם נגזרו לו למשל שמונים שנה, מוסיפים לו ימים עד שיגמור את השנה. ימיו ושנותיו. ואנחנו יודעים על חכם גדול שהיה בחוץ לארץ, שמו **רבי מרדכי אמייס הכהן**¹⁰, הוא היה הרב הראשי לתוניסיה¹¹. ושנה אחת מרוב הטרדות שלו, לא קרא שנים מקרא ואחד תרגום. עד שהגיע כיפור ואמר: מה יכתבו עלי בכיפור? האיש הזה לא קרא שנים מקרא ואחד תרגום?! אז הוא הסתגר בחדר [לפני יום כיפור], וקרא כל התורה כולה שנים מקרא ואחד תרגום! (ומאז כנראה קרא כל שבת את הפרשה שלה). והוא חי שמונים ושמונה שנים. והחידוש לא שחי שמונים ושמונה שנים, אלא שמעולם לא קרא לרופא לבית! אם יש לו איזו הצטננות, אומר לאשתו, והייתה עושה לו כוסות רוח. "אסף רוח בחפניו" (משלי ל', ד) - עושה לו רוח ומושכת לו את ההצטננות וזה נגמור. אין אנשים כאלה¹². **אדם שישמע לדברי חכמים, יקבל אריכות ימים.**

תרי כבד הוו

י. ולמה הבטיחו לו כדבר הזה? כי אדם אומר: למה אני קורא? וכי אני לא מבין את הפרשה? אני מבין אותה. בשביל מה לקרוא אותה פעמיים מקרא ואחד תרגום? אני יודע אותה עשר פעמים מקרא... כבר למדתי אותה בילדותי. אבל אם אתה מקבל הבטחה כזאת, אז כדאי לך. [ועל הזמן שכביכול "בזבזת", תקבל שנים נוספות בחזרה...] וחוץ מזה, כשאדם קורא עם תרגום לא יחשוב "מה אני צריך את התרגום הזה?" (אמר שיהיה אומרים: אנחנו מבינים את התרגום מתוך התורה...). הפרשה ידועה לנו, והתרגום הזה רק מכביד עלינו. "והוה מסוף תרתיני שנין, ופרעה חללים (או חלם) והא קאים על כף נהרא". ברוך ה', "והנה עומד על שפת היאור"¹³. אבל לפעמים אדם צריך את התרגום כדי להבין טוב את הפסוק. למשל: "הרעב כבד בארץ" (בראשית מ"ג, א). **מה זה כבד? יש שני פירושים למלה כבד, יש "כבד" שם תואר - כבד ולא קל. ויש כבד שזה פועל - הכביד בארץ. יש מקום אחד בשופטים (כ', ל"ד): "והמלחמה כבדה".** מה זה כבדה? הכבידה. למה כבדה ולא "כבדה"? כי הכוונה שהמלחמה הולכת ונעשתה כבדה יותר, זה פועל. לכן התרגום אומר לנו את זה כאן. **אם היה כתוב בתרגום - "וכפנא תקיף בארעא", זה שם תואר. אבל התרגום**

9. צריכים לדעת שלא לאכול שום דבר בלי השגחה. בחוץ לארץ אכלנו סוכריות של גוים כי לא היה בהם כלום, רק סוכר וזהו. אבל כאן בארץ אתה לא יכול לאכול שום דבר. היה משקה "פאנטה" שהיינו שותים בחוץ לארץ, וכאן בארץ אמרו לנו שהפאנטה הזאת עכשיו בתנוס היא לא כשרה, כי הכניסו בה משהו שהוא לא כשר, א"כ מי שגר שם, לא ישתה פאנטה. אפשר לחיות בלי פאנטה. יש קולה, וגם עליה היה לנו ספק, עד שהתגלה שאין בה שום בעיה. אבל לא כל דבר דובר אפשר לאכול בגלל שאתה סומך על כך שלפני מאתיים שנה היתה פאנטה כשרה... "חזק וברוך". אל תשתה אותה אלא אם כן יש לך את הפאנטה שלפני מאתיים שנה. אם בכלל נשאר בה טעם, תשתה אותה...
10. רצו לעשות תלמוד תורה על שמו באשקלון. שאלו אותי: איך נקרא לו? אמרתי להם: תקראו לו "שר המאה". מאה ראשי תיבות מרדכי אמייס הכהן.
11. והוא היה גם סוחר גדול, ולא היה רוצה לקבל שכר מהרבנות. היה סוחר גדול, ומלווה בריבית לגוים. ותמיד יש לו כל מיני סברות, וכל מיני חידושים.
12. והיה אחד שמו "רבי ציון" שמש בית-הכנסת העתיק בג'רבא שחי מאה ושבע שנים. אבל גם זה בודד, יוצא מן הכלל. רובם ככולם חיים ששים או שבעים וזהו זה. יש מכתב שכתב רבי זקן מאוזב בערבית, והוא אומר שם למי שכותב לו: אני כבר לא בריא כמו פעם, אתה יודע שאדם מזדקן. ועשינו חשבון שהוא היה אז בן ששים - ששים וארבע ולא יותר.
13. איך אומרים "חללים" או "חלם", זה עוד שאלה. חלים פירושה בהווה, כמו הפסוק "פרעה חולם". מה הכוונה פרעה חולם? היה חולם. ולכן הנכון לומר חלם או הנה חללים.

כופרים בעיקר. למה? כי יש להם דעות שהגר"א התנגד אליהם. ואחד הדברים שנחלקו, זה בפירוש הפסוק: "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו', ג), לדעת החסידים הכוונה "כבודו" ממש, ולדעת הליטאים "כבודו" פירושו השגחתו. ומי יכול להכריע ביניהם? אז רבי שניאור זלמן - רבם של החסידים - טען ואמר: בואו נלך לספרדים שלמדו קבלה איש מפי איש ונשאל אותם, אבל הם לא רצו. ורבו הרבה, עד שהגיעו הדברים לכך שפעם אחת היה שוחט ליטאי בעיירה שכולה חסידים (או הפוך, איני זוכר, עיירה כולה חסידים והשוחט ליטאי), והם הטביעו את השוחט הזה - שהוא לא היה מהכת שלהם - במקוה! (את זה סיפר לי הרב ירחמיאל בויאר בזמנו, הוא היה צריך להיות כאן ראש העיר, ובסוף הוא לא היה). איך עושים דבר כזה?! איך אדם מסוגל לעשות דבר כזה?! הרי הוא יהודי כמוך, בגלל שהוא חסיד או שהוא ליטאי טביע אותו במקוה?! איך עושים דבר כזה?! בחוץ לארץ לא ידענו את זה. שיש ויכוחים בין יהודים, זה טבעי. אבל שיגיעו הדברים לידי סכנה? אין דבר כזה! עד כאן! אסור להגיד לגוים שיש בינינו מריבות.

בשר לכבוד שבת עולה יותר מבשר רגיל

ז. למשל, בתנוס כשהיו מוכרים בשר כשר, היו מחירים קבועים מטעם הממשלה כמה עולה בשר בקר, כל קילו בשבע מאות ועשרים פרנק. אבל כל מי שקונה והוא יהודי, היו מוכרים לו בשמונה מאות או בתשע מאות. והיו שואלים את המוכר: א"כ בשביל מה כתוב כאן תעריף? והיה עונה: זה התעריף, אבל אנחנו רוצים להרוויח יותר. ופעם היה יהודי אחד תלמיד חכם ששמו **רבי בן ציון חדאד ז"ל** והיה לובש כובע אדום כמו ערבי⁸, וביום חמישי היה הולך לחנות על יד בית הכנסת הגדול ששם מוכרים כשר, וקונה בשר. והמוכר ההוא ראה אותו לבוש כמו ערבי, עשה לו את המחיר הקבוע של התעריף. כי פחד אולי ילשין עליו לממשלה. אחר כך ביום חמישי הבא הגיע עוד פעם, ויום חמישי הבא הגיע עוד פעם. ולא היה נעים למוכר לשאול אותו האם אתה יהודי או ערבי, לא שואלים שאלה כזאת... מה עשה? אמר לו: אתה רוצה את זה לכבוד שבת? אמר לו: כן, זה לכבוד שבת. אמר לו: אה, **אם זה לכבוד שבת, המחיר כפול!** התפלל: למה? אמר לו: כי אתה יהודי. מה אתה חושב? ככה עושים... כי יהודים ביניהם לא מספרים לממשלה. כל מה שהיה עם רבי שניאור זלמן ששמו אותו בכלא וכמעט הגיע לשערי מות, היה בגלל מלשינות של הצד השני. אסור להלשין על יהודי, אסור לעשות את זה! אסור לריב! מי שכבר תפס משרה והוא שייך למחנה השני - שיישאר שם. למה אתה מוריד אותו?! מה יש?! תלמדו לא לריב אף פעם. תלמדו שאפילו אם אתה חושב שהצדק אתך ואתה יכול להוכיח את זה "באותות ומופתים, וביד חזקה ובזרוע נטויה" (דברים ה', ט"ז) אל תעשה מריבה.

לקנות בשר רק ממקום שהוא בהשגחת רב שסומכים עליו

ח. רק בדברים של איסור אומרים שבאשדוד יש חנויות שמוכרים בשר עגל שהוא לא כשר, ואומרים לאנשים שזה בזול והם קונים, והם לא אומרים לו שזה לא כשר. אבל אם אתה מרים טלפון, ושואל אותו: בהשגחת מי? הוא אומר לך: בלי שום השגחה. בלי שום השגחה?! מה אתם מוכרים?! אומרים: אנחנו לא כתבנו שהוא כשר... אומרים ששולמית אלוני (שלא היתה בסדר) עשתה חוק שאסור למכור בשר שאינו כשר בתורת "כשר". צריך לכתוב עליו שהוא אינו כשר. והיום גם בבני ברק יכולים להיות דברים כאלה. **לכן אל תקנו מאף אחד עד שתדעו שזה בהשגחה של רב מסויים שאפשר לסמוך עליו. ואם לא - אל תקנו בשום אופן! פעם** בתנוס היתה חנות שמוכרת בשר סוסים, והיו יהודים שלא ידעו שזה בשר סוסים, ראו שזה בזול וקנו. ובאה יהודיה אחת וקנתה, והשכנה שלה אמרה לה: מה את קונה? את לא יודעת שזה סוס?! התפללה: זה סוס?! כן, זה סוס! הנה התמונה שלו... מה את קונה? אסור לקנות את זה.
8. היהודים בג'רבא היו חובשים כובע אדום, ומי שהוא חסיד היה עושה סרט שחור מסביב לכובע זכר לחורבן בית המקדש. ומי שהוא אדם פשוט ועשה כובע אדום, יכולים לחשוב שהוא ערבי.

לע"נ זקנתנו הצדקנית **שליביה צביה** בת רחל ע"ה, אשת מייסד ומנהל ישיבתנו הקדושה "כסא רחמים" בארץ, ויוזם ההילולא הגדולה, הרה"ג הצדיק ר' **שמואל עידאן** זצ"ל, שעמדה לימינו בכל מפעליו הגדולים והקדושים. נ"ע י"ב בטבת תשס"ה. תנצב"ה.

לע"נ זקנתנו הצדקנית **מזל סעדונה** חיה בת אסתר אשת זקנתנו הרה"ג המתחסד עם קונו רבי **מיכאל כלפון עידאן** זצ"ל שעמד במס"נ למען הישיבה. הקימה דור ישרים מבורך, הרבתה בתפילה למען הכלל והפרט. תנצב"ה.

לשמוע בקול חכמים ולא להתחכם עליהם

יב. לכן אדם צריך לדעת לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, זה דבר חשוב מאד. **ומי שזרזי בקריאה שלו, יוכל לקרא בדקה חמשה פסוקים שנים מקרא ואחד תרגום.** פרשה כמו היום (מקץ) שיש בה מאה ארבעים ושש פסוקים, יגמור אותה בעשרים ותשע דקות. ותרויח לעומת זה כמה וכמה שנים בחיים. לא אליכם כאשר נפלתי מקומה שלישיית, כולם חשבו שגמרתי את העולם, באו שכנים ואמרו לאשתי שהייתה בבית אחר: "בעלך מת". היא נבהלה. באה ושאלה: מה שלומך? ואני בקושי יכול לנשום, מה אגיד לה? אמרתי לה בקושי: "אני בסדר". עד שאמרתי "אני בסדר" הוצאתי את הנשמה... והנה עברו מאז חמשים שנה ואני בסדר. **אולי בזכות שנים מקרא ואחד תרגום ואולי בזכות אחרת.** (אולי בזכות שטרחתי בספר של אבא, ז"ג גם זכות). **לכן אדם צריך תמיד לשמוע בקול חכמים ולא להתחכם עליהם.**

אופן קריאת שמו"ת

יג. ולענין קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, **יש אומרים שיקרא פסוק פסוק, ויש אומרים שיקרא את כל הפרשה כולה מקרא, או לפחות קטע קטע מקרא, ואחר כך תרגום של כל הקטע.** אבל למעשה צריך לקרוא כל פסוק לבד, ויש הוכחה לזה מהגמרא. מה ההוכחה? בגמרא כתוב "ואפילו עטרות ודיבון", מה הכוונה עטרות ודיבון? שאפילו הפסוק הזה (בבמדבר ל"ב, ג) שאין בו תרגום: "עטרות ודיבון ויעזר ונמרה, וחשבון ואלעלה, ושבם ונבו ובעון", גם אותו צריך לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום. ואם נניח שאתה קורא קטע שלם, הרי לא יעלה על הדעת שתדלג פסוק באמצע, ודאי שאני צריך לקרוא את הכל, כי איך אפשר לקרוא את התרגום של "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו" (שמות א'), ואחר כך לדלג על התרגום של "ואובן שמעון לוי ויהודה" הרי אתה מדלג מהקטע. אבל אם אתה קורא פסוק פסוק, אפשר להבין את זה. **לכן הנכון הוא לקרוא פסוק פסוק. ואם אדם דחוק כ"כ בזמן כמו הרב עובדיה ע"ה שבכל הזמן שלו פותר בעיות¹⁶, יוכל לקרא קטע קטע.**

זמן קריאת שמו"ת

יד. הזמן המובחר ביותר לקריאת שנים מקרא ואחד תרגום הוא יום ששי בבקר לפני התפלה או אחרי התפלה. אם הוא רוצה לקרוא את זה בטלית, שיקרא את זה לאחר התפלה. ואם אין לו זמן, הוא יכול לקרוא את זה לפני התפלה עם טלית או בלי טלית. **ואם לא קרא, יש לו זמן כל היום. ואפשר לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום גם בליל שבת.** הרב עובדיה אומר למה מותר לנו ללמוד בליל שבת? הרי בליל שבת החשמל עובד על ידי יהודים, ואתה הנה ממעשה שבת, אלא בגלל שבשעות הראשונות של ליל שבת יש כבר חשמל מוכן מערב שבת, ואח"כ בדרך כלל אנחנו לומדים תורה, אדם קורא שנים מקרא ואחד תרגום, ו"מצוות לאו ליהנות ניתנו" (ר"ה דף כ"ח ע"א), לא קוראים בשביל הנאה אלא בשביל מצווה, וזה מותר¹⁷. [ועיין עוד בחזון עובדיה שבת ו' עמ' קנ"ח בהערה].

16. הרב עובדיה ע"ה הוא כמו יוסף, יוסף היה פותר בעיות, והוא פותר עגונות. כל אשה עגונה, הרב עובדיה היה מוצא לה פתרון. לפעמים אין מה לעשות, והוא נכנס בעובי הקורה ופותר. האבן עזרא כתב פעם על רש"י: יקיר פותר, בקיר חותר, עינו סתר, י-ה ראתה. "יקיר פותר" - זה אדם יקר - רש"י - שפותר הכל. "בקיר חותר" - אם הוא לא מוצא הסבר פשוט, הוא חותר בקיר עד שמוצא הסבר. "עינו סתר י-ה ראתה". וכך הרב עובדיה, כמו יוסף הצדיק. אבל לא כל אחד ואחד מגיע לדרגה הזאת, יש כאלה שעל כל דבר אומרים: "אסור, אסור, אסור, אסור", זו "חכמה". ויש מי שטורח ואומר: לא מצאתי היתר. פעם הייתה שאלה של ממוזרות, והרב עובדיה מספר: היו אתי שני דינים אשכנזים ואמרו שאין מה לעשות. אמרתי להם: יש לנו דרך, הרציתי להם את הכל. והוא כתב את זה בשלוש תשובות ביביע אומר חלק תמישי (אה"ע סי' ב-ד), ואמר **שהרבנים שהיו אתו הזילו דמעוות**, איך מצאת פתרון כזה? אבל לא תמיד אפשר למצוא פתרון, לפעמים אין אפשרות. "את הטוב נקבל ואת הרע נקבל". (עי' א"י ב"ב, י').

17. והרעיון הזה נמצא בשו"ת רב פעלים (ח"ב חא"ח סי' מ"א) בשם חכם אשכנזי בעל פני אריה

לא ככה, אלא אומר "תקיף", זאת אומרת הרעב הולך ומכביד בארץ. היה ויכוח בין השבטים לאביהם. יעקב אבינו אומר להם: אני לא אתן לכם את הבן שלי, "לא ירד בני עמכם"¹⁴ (שם פס' מ"ב, ל"ח). וראובן אמר הצעה שרש"י אומר שיעקב אבינו אמר לו עליה: "אתה בכור שוטה"¹⁵. מה הוא אמר לו? "את שני בני תמית" (שם פס' ל"ז), הבנים שלו הם גם הבנים שלי, מה החכמה כאן? אם בנימין לא יחזור, יקח גם את הבנים שלו ויהרוג אותם, מה פתאום?! לכן דחה אותו. ובניתיים "הרעב כבד בארץ" - הרעב הכביד בארץ. ואת זה אנחנו יודעים בזכות התרגום.

"כי תועבה היא למצרים"

יא. היום קראנו בפרשה דבר נפלא, **וישימו לו לבדו ולהם לבדם, ולמצרים האוכלים אתו לבדם, כי לא יוכלו המצרים לאכול לחם כי תועבה היא למצרים** (בראשית מ"ג, ל"ב). מה זה "תועבה היא למצרים"? רש"י אומר שזה מתועב אצל המצריים לאכול עם העברים, וכתב רש"י "ואונקלוס נתן טעם לדבר". מה הפירוש "אונקלוס נתן טעם"? אונקלוס כתב "ארי בעירא דמצראי דחלין ליה, עבראי אכלין" - כי הבהמה שהמצריים מפחדים ממנה, כלומר שבשבים זה אלוה, היהודים אוכלים. אבל זה לא כתוב בפסוק, לכן רש"י אמר "ואונקלוס נתן טעם לדבר". ושמעתי **מאבא** שאמר שלא ככה הכוונה, הוא לא נתן טעם, אלא זה פירוש הפסוק על פי אונקלוס! "כי תועבה היא למצרים" - כי אלוה הוא למצרים. ולמה הפסוק קורא לאלוה שלהם תועבה? זה כלפינו, אנחנו קוראים לזה תועבה. והכוונה של "כי תועבה היא למצרים" - "כי אלוה הוא למצרים". וראיה לדבר מפרשת וארא. כתוב שם (שמות ח', כ"ב): "ויאמר משה לא נכון לעשות כן, כי תועבת מצרים נזבח לה' אלקינו". מה זה תועבת מצרים? אלוה של מצרים, אנחנו נזבח אותו לה' אלקינו?! "הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלוננו". נזבח את התועבה של מצרים? אם זה תועבה תזבח, מה הם יעשו? אבל לא ככה הכוונה, אלא זה אלוה שלהם. ותועבה פירושו אלוה, כלפי אומות העולם נקרא אלוה, ולגבי דידן נקרא תועבה. ויש עוד פסוק בישיעיה (מ"ד, י"ט) שהוא מלגלג על עובדי עבודה זרה, והוא אומר שם: **"ולא ישיב אל לבו ולא דעת ולא תבונה לאמר, חציו שרפתי במו אש, ואף אפיתי על גחליו לחם, אצלה צלי ואוכל, ויתרו לתועבה אעשה"**? אומר הפסוק אין לו דעת לאותו עובד עבודה זרה. אחרת היה אומר איך זה יכול להיות, הרי אני לקחתי חצי מהעץ הזה ואפיתי על גחליו לחם, "שרפתי במו אש" - בגחלים שלו אפיתי לחם. "ויתרו - מה שנשאר בו - לתועבה אעשה". מה הפליאה? תעשה אותו תועבה! אלא הכוונה "לאלוה אעשה". הוא עובד עבודה זרה. והנביא אומר: איך יתכן שחצי מהעץ שרפת אותו, ומחצי השני תעשה תועבה? אז גם כאן הכוונה "לא יוכלו המצרים לאכול את העברים לחם כי תועבה היא למצרים", הלחם של העברים בשבילם זה אלוה, והתורה קוראת לו תועבה כי באמת הוא תועבה, עבודה זרה, דברים בטלים. זה פשוט אמתי.

14. פעם אמרתי רמז למה שהיום בישראל אדם ששמו בנימין קוראים לו בני. איפה המקור לזה בתורה? אומר יעקב אבינו: "לא ירד בני עמכם". מה זה "לא ירד בני", וכי כולם לא בניך? כולם בניך. אז מה זה "בני"? אלא "בני" הכוונה "בני" - הבן שנקרא בנימין, ואתם עתידים לקרוא לו "בני". "לא ירד בני עמכם"... וגם אחר כך יוסף אומר לו: "אלקים יחנך בני" (בראשית מ"ג, כ"ט). וכי זה הבן שלך? איך יכול להיות? זה אחיך ולא בןך. וגם בגילאים ההפרש ביניהם סך הכל תשע שנים, זה בןך? אלא "בני" זה כינוי לבנימין כמו שאומרים היום.

15. יש ביטוי כזה, **הבכור יכול להיות חכם גדול ויכול להיות שוטה גדול**. הגאון מוילנא היה בכור, והיה חכם גדול. במהירות רבה היה תופס דברים. בגיל שמונה כבר היה בקי בהרמב"ם הלכות קידוש החודש! מי היום בקי בזה? מי היום מבין אותו? והגרא למד אותו. ואחר כך ראה שיש זקנים בוילנא שמתקשים בו. אמר להם: מחילה רבותי, אני אגיד לכם איך לפתור את הבעיה. תעשו לכם לחות מעץ (לא מברזל), והראה להם שם את כל המהלך של השמש והכוכבים על פי שיטת הרמב"ם. הגרא"ה היה גאון, ויש כאלה בכורות כסילים...

ישמיהו ר"ד ז'

תמים גדלים אקביצו

ל ערוצי המדיה • לפרטים ולרכישת כרטיסים: 1700-50-51-52 • hilula.org

ב"ו ג. שאם אתה מאמין בקב"ה הוא יעשה לך נסים ונפלאות, וגם בתוך ההסתרה אתה רואה אותו. אמנם אין הרבה נסים בימינו, וכל שכן בימי השואה בעוונות הרבים. אבל במלחמה יש ערים שהמחבלים לא נכנסו בהם. כמו מושב תפרח שהוא מקום של תורה עד היום הזה. כשהרב שך היה רוצה ללמוד בקיץ, היה הולך ללמוד במושב תפרח, "תפרח ותגל" (ישעיה ל"ה ב), ולומד ולומד. והיו עוד כמה חכמים שעשו כך. ולתפרח לא הגיעו המחבלים, אפילו שזה בדרום וזה קרוב לשם. אדם צריך לדעת, שכאשר אתה לומד תורה ואתה עושה מצוות ומעשים טובים, הם יגנו עליך! יהי רצון שה' יתברך ישים קץ למלחמה הארורה הזאת, ויהיה לנו נחת ואושר לכל עם ישראל. מי שיחזור [בתשובה], יחזור. ואף מי שיחזור למחצה לשליש ולרביע - גם זו חזרה. ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן יוסף דוד ושלמה, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה, בין הרואים כאן, בין השומעים בקול ברמה, ובין הקוראים אחר כך בחבורות. ה' יתברך יתן להם בריאות איתנה והצלחה רבה, עושר ואושר וכבוד, וישמור על בניהם ובנותיהם, ואלה שהולכים למלחמה, שלא תיפול משערת ראשם ארצה, ונזכה כולנו לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

אבל אם לא קרא בלילה או שאין לו זמן, יקרא בשבת בבוקר, ועדיף לפני התפלה. שאם ימתין עד אחרי התפלה, אחר כך אשתו אומרת לו: "אני רעבה", והוא יאמר לה: תחכי עד שאקרא שנים מקרא ואחד תרגום. מה היא צריכה את השנים מקרא ואחד תרגום שלך?! היא לא צריכה את זה. לכן תקום מוקדם ותקרא את הפרשה. ואם [לא הספקת] והיא מוכנה לחכות אחרי התפלה שתקרא - הנה מה טוב. ואם היא לא מוכנה לחכות, אז שהאשה תעשה קידוש לבד. הרי מה זה הקידוש של היום? שתי מלים "סברי מרגן" ו"בורא פרי הגפן"... ומי שרוצה להתחסד תאמר גם "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר" (תהלים כ"ג, א').

"ואפילו בהסתרה"

טו. השבוע בא אחד ואמר שעשירים וארבע פעמים הוא הפסיד בטסט, מה לעשות? אמרתי לו תעשה עוד פעם מבחן נהיגה, ותאמר: "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר". אמר לי מה הקשר? אמרתי לו: כתוב שם "בנאות דשא ירביצני" (פסוק ב'), שהכביש יהיה לך כמו דשא... שיהיה בקלות. **ועשה והצליח.** לפעמים גם האמונה שהמזמור הזה מועיל לנהיגה, עוזרת. תעשה, מה תפסיד? אדם צריך לדעת שהאמונה עוזרת מאד. כמו כל אלה שראו נסים במלחמות האלה. יש חוברת חדשה של הידברות קוראים לה "ואפילו בהסתרה" וזה רעיון של **רבי נחמן מברסלב** (ליקוטי מוהר"ן

סי' מ"ז), שהוא אומר אם אדם לומד לאור הנר בליל שבת (ויש אתו מישוה שומר עליו), למרות שהיה גוי או יהודי שהדליק את הנר, זה מותר, כי מצוות לאו להנות ניתנו, אני לא קורא בשביל הנאה, אני קורא בשביל מצוה.

מארז ההגנה

על כל כרטיס שאתה רונש מארזי עמוד את המארז ההגנה שיעיך אליך עד הבית!

בדוך אליך!

מה במארז?

- 1 המתנה שבחרת!**
- 2 ספר אוצרותינו החדש על המועדים ממוקד**
- 3 ספר תהלים כיס דמי עור כולל מנחה וערבית**
- 4 קמיע קמיע מהמקובל ר' יהודה פתאיה**
- 5 נר נשמה לע"נ רבני ההילולא ולע"נ הקדושים**

כל כרטיס = מארז

1700-50-51-52   hilula.org

ההבטחה

15

שלך

תהלה פו 10

לפי שיעלה לדוכן לנשיאת כפיים, נכון שינקה ידיים היטב במים ובסבון ולשפשף במגבת רטובה.

השפעת צ"ח המורשת ביהדותנו. המוסד זה הוביל לידים העצב הכללי לא מן הישועות.

כשנפגשנו עם המנהיגים של מדינת ישראל הישועה לישראל, התלבטנו בני הנוער האם רוצים להמשיך על הנתיב הזה עשרה שנה נוסף, אך מאידך הם בהחלט רוצים לקבל את המסורת היהודית כמסורת.

למרות זאת, המוסד הזה הוא המוסד המרכזי של ישראל ויש לו חשיבות רבה. המוסד הזה הוא המוסד המרכזי של ישראל ויש לו חשיבות רבה.

המוסד הזה הוא המוסד המרכזי של ישראל ויש לו חשיבות רבה.

כי תצא למלחמה

הרה"ג רבי רז צבי הרשפינוס שליט"א

צבע הסוואה בברכת כהנים

שאלה:

חייל כהן שידייו צבועות בצבעי הסוואה או שידייו מלוכלכות בגריז, שמן לניקוי רובים וכדו', ונבצר ממנו להסירם לגמרי קודם התפילה, האם רשאי לנטול את ידיו כך לצורך נשיאת כפיים?

תשובה:

הלכה למעשה:

את הדין יש לחלק בין חייל שנמצא בפעילות מבצעית או אימון לבין חייל הנמצא בביתו (שאו חוצץ תמיד).

לוחם שהוא כהן שחזר מפעילות מבצעית או אימון וידייו צבועות בצבעי הסוואה (איפור חזק ועמיד על בסיס שומני-מימי שנספג בשכבות עליונות של העור לשעות רבות ולמים ואף מורגש ובוולט במקצת מעל העור), וכמו כן איש טכני בפעילות רגילה, או איש חימוש, או כל חייל כהן שפגוע בשמן מכוונות מכל סוג בזמן שנמצא בשטח.

א. לפני שיעלה לדוכן לנשיאת כפיים, נכון שינקה ידיים היטב במים ובסבון ולשפשף במגבת רטובה.
ב. אך אם לאחר שניקה את ידיו עדיין נשארו כתמי שמן או צבע ספוגים בעור ידיו וצבועות חזק (אף אם שומניות מוחשית) אם הוא באופן שאינו מקפיד להישאר כך, אינו חייב להסיר מעל ידיו את כל צבע עד תומו ממש. ורשאי לנטול את ידיו כך כדי לעלות על הדוכן לברכת כהנים.

דין הלכתי והמקורות:

- ראשית, הדבר ברור שאין לשאת כפיים בידיים מטונפות כדין כל דבר שבקדושה וצריך ניקיון ידיים ראשוני. על כן כאן מדובר בהגנה שלפחות רחץ ידיו מלכלוך הצבע או הגריז ובכך השכבה השומנית הדביקה ירדה, אמנם עדיין נשארו כמין שאריות בעלות ממשות הדבקות בעור שאין דרך להקפיד על זה בשטח.
- ולכאורה נראה ללמוד שאין בזה חציצה, ממה שפסק מרן בש"ע (סי' קסא סעיף ג) לגבי הצבעי שידי צבועות תדיר, שאף שיש על ידיו ממשות מן הצבע זה - אינו חוצץ, מפני שאינו מקפיד ע"ז. אולם מי שאינו עוסק בצביעה, אם קיימת ממשות הרי זה חוצץ. ולפי זה החיילים שבמשך פעילותם בשטח אין דרכם להקפיד על הצבע שנמצא ע"ג ידיהם - אינו חוצץ.
- אמנם, כאן הנידון מורכב יותר, כי מחוץ לצבא בימי השגרה הדרך להקפיד ולהסיר כתמי צבע כמין אלו, ולכן אי הקפדה בזמן שהותו בשטח זה לא עקרוני, מכיון שכל עוד וקיים זמן שהוא מקפיד גם בשאר הזמנים נידון כחוצץ.
- וכך מובן מהב"י (סי' קצח) בשם הראב"ד לגבי טבעת, שאף שרק בשעת לישנה הדרך להקפיד עליה, הרי היא חוצצת תמיד. אך יש לדחות, כי דין הטבעת הוא שונה, מכיון ששם בכל זמן ובכל מצאות קיימת לאשה הקפדה, שהרי בכל שעה יכול להזדמן לה ללוש, ולכן תמיד יש בה מעין הקפדה. מה שאין כן במקום שההקפדה היא נמדדת לעיתים מזומנות ובזמנים קבועים, בכל זמן והקפדתו. ובזמן שמקפיד חוצץ, אבל בשאר הזמנים לא. וכך כאן, בזמן שהותם בבית וכדו' זה יחצוץ, ובזמן שהותם בפעילות בשטח הוא לא יחצוץ.
- וכן מובא בקובץ תשובות להגרי"ש אלישיב זצ"ל (ח"א סי' קצז) שתמה לגבי הצבעי, וכי יעלה על הדעת שכאשר ידיו מגואלות בצבע ובשומן ייכנס לשבתות לחגים ולמועדים, או שכן יופיע בחתונות? אלא על כרחך שאף שבזמנים מסוימים הוא אכן מקפיד על הלכלוך, ואז דינו כשאר בני אדם שחוצץ. מכל מקום בשאר ימות השנה כשאינו מקפיד אינו חוצץ. וזו היא שיטת הזכרון יוסף (חיד"י סי' י, שהובא בפת"ש ריש סי' קצח), וע"ע בטהרת הבית (ח"ג עמ' מא).
- ועוד שלדעת הרבה אחרונים אין חיוב מן הדין להסיר חציצות לנטילה לברכת כהנים כמובא בשו"ת מגן שאול (סי' ז), שדייק שמכך שהמג"א (סק"ח) השיטת את הצורך שלא תהיה חציצה, משמע שאין צורך להקפיד על כך. וכ"כ בספר שארי האיש (ח"א פ"ג ס"א). וברבבות אפרים (ח"ו סי' תכה) בתשובות והנהגות (ח"ג סי' ג) ובשבט הקהתי (ח"א סי' עז, וח"ג סי' סד) ובשו"ת שארית ישראל (סי' יז).

כבר שנים שהמדינה נבחרת כרטיסים לילדים והנזלת כשולח. מסיילא, בכל שנה הוא גם מתנדב לסייע רבים לא נעשים. לוחמים נרצח כמות הסיפורים שמתרחשים היום, הוא חושב לרוב סוגיה בעולמנו, אולם לא הייתי יודע על המדינה של כרטיס, אלא פגשתי "בשארית חיינו מתי שמתרחב בסיפור".

אחד מהמטות אנשים שהיחידים כרטיסים ודך ארצות באות קבוע, הוא יודע בהם ציב, והוא הרוחם שפוסק בגדרן, היות ונעדרת למיין עסקת המסוגלות בליהר אבד ציבן לרובם המגבן מספר כרטיסים בנה מכל שנה. שלא תחזיר, נכנסת היות חילוני לרובם היתרתי כרטיסים, מאידך בגל לים בהנחאת הדין עשר המבוססת.

על החיילית, כמקם שמונה וליבו של ארצות חי כרטיסים כיוצא ביוצאם, חילוני החל ככשרי החילוני של הרומים כמג תמיד כמגורא עשית, ארצות לא נענה ולא מתייחס. אך כשהחלטנו צלצל סגן המג, ארצות היה מנסה לתת את המג הלאות בני מדובר, על המג היתרתי שנו של ציב, ידיו המג מודעות.

"אך יודע שאתה עומק", אמר לי ציב, "אבל אני מודע לסיכוי לך מוגבר".

"המג", ניסח ארצות.

ככה אמר מטיבתי לך עומק לקראת החודש עסקת מטיבתי ונגב, לבי נבהר דקת מודע עסקת סגן יודע נהו מטיבתי שפגשתי, וכמה אני מודע להודות כי ארצות באות מטיבתי היתרתי שפגשתי".

"מי ארצות מטיבתי".

"לא מטיבתי, מטיבתי לך, אבל לא כדי למג לך החקירות, פגשתי אני מטיבתי לרובם היתרתי כרטיסים מטיבתי".

עורך: הר"ר ר'
שמואל עידאן שליט"א

גליון
339

למען חספר

הגאון המלמד בנסיים רבי ישועה בסיס - "כאלו כח הטבע נרתע מפניו כעבד ומשרת"

תשעה בטבת זה יום מיוחד אצל החינוכאים. ביום הזה נפטר **הגאון המלמד בנסיים רבי ישועה בסיס**. הוא היה גאון גדול והיה גם מלמד בנסיים. **מורנו ורבנו רבי כלפון [משה הכהן] זצ"ל** היה קרוב לזמנו, הוא נולד 14 שנה אחריו. רבי ישועה בסיס נפטר בתשעה בטבת שנת כת"ר (1787, ועשוי סימון: "פטר פ"י - פתי זה השנה שנפטר בה, ר"פ"ו זה הגיל שלו), וארבע עשרה שנה אחרי נולד מורנו ורבנו רבי כלפון משה הכהן. והוא כותב עליו (קול משה פחדוש מסכת ע"ז דף י"ג ע"ב) אחרי שהוא ראה בהנהגה אחת שלו בספר: **"תהלה לא-ל שזכיתי לראות כתיבתו וחתירתו, ה' יזכנו למחצתו"**. מי יאמר דבר כזה היום על חכם שקדם לנו ארבע עשרה שנה? ורבי כלפון אמר (נדרי משה ח"א פרשת פקודי): **"כאלו כח הטבע נרתע מפניו כעבד ומשרת"**. אם הוא גוזר על גב אדם - ורמזנו לזלזול, ואם הוא מברך בו אדם - הברכה שלו היתה מיוחדת במינה.

ומספרים עליו שהיה אחד בימייו שאת תשעה באב היה עושה אותו חול [כיום רגילה], היה אוכל, והיה שותה. קרא לו רב, אמר לו: איך אתה עושה דבר כזה? והוא אמר לו: רבי, למה לצאם? לפני אלפים שנה היה לנו בית המקדש. אלפים שנה כבר שכחנו מהם. די, כמה דורות עברו מאז ועד היום? ששים דורות? זה בטל בשישים... אמר לו טוב, מה אני אגיד לך? לא התנפח אתו. חכה עד פורים. והוא היה מוכר עוגיות - דבילה מקדור, ויוו היתה לו תנוה והוא היה

מוכר בשפע ביום פורים, התנוה מלאה קונים. והנה שולח לו הרב רבי ישועה בסיס שיבוא אליו. אמרו לו: הרב קורא לך במצות המלך. (לב היה כח גדול אצל המלך). הוא בא, והרב אמר לשמש שלו: תשים אותו בכלא עשרים וארבע שעות. אמר לו: הרב, היום פורים. אמר לו הרב: תכנס לכלא. למחרת שחרר אותו. והוא הלך לרב ואמר לו: הרב, למה עשית לי ככה? זה היום שאני מרויח בו כמו כל השנה כלה. יש לי הוצאות של פסח, למה הרב עשה לי ככה? אמר לו הרב: תגיד לי, כמה זמן עבר מנס פורים עד היום? אמר לו: לא יודע, זה היה בחרבו בית ראשון. אמר לו: אתה יודע כמה זמן עבר? למעלה מאלפים שנה. על חרבו בית המקדש השני שנה קרוב אלפיו יותר, אתה לא רוצה לצום, וכלום לא מענין אותך. אבל את פורים אתה זוכר? פורים קדם לחרבו בית שני כחמש מאות שנה. איך אתה מדבר דבר כזה? והוסף ואמר לו: זה מה שאומר הפסוק (תהלים קל"ז, ה'): **"אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני"** - אם אתה רוצה לשכח את ירושלים כי אתה אומר עבר זמנו בטל קרבנו - תשכח ימיני - תשכח את מרדכי שנגזר א"ש ימיני" (אסתר ב', ה)... אל תעשה פורים. רבי ישועה בסיס היה חזק מאוד. בזמנו לא העזו להכניס למודי חל. רק חמש עשרה שנה אחרי פטירתו, באה "אליאנס" והכניסה למודי חל. לכן אדם צריך לכבד את היום הזה. מישהו אמר שבתאים היו צמים בתשעה בטבת ובשש עשרה בטבת - יומים. זה לא נכון. רק באותה שנה שנפטר רבי ישועה בסיס, צמו בתשעה בטבת מרב הצער על הרב שלהם, וגם צמו למחרת. אבל אחר כך לא. (גליון 340 אותיות ו"א).

הלכה נאמנה

כתב הרמ"א (סימן רס"ג ס"א), **אשה ששכחה בשבוע אחד להדליק נרות שבת, בשבוע הבא תדליק נר נוסף.** ככה תעשה כל החיים. ובחזו לארץ היינו מקבילים את הדברים כפשוטם. לפעמים בימים של החרף מרב דחוק שוכחים להדליק את הנר בזמנו (להדליק אותו לאחר הזמן זו לא חקמה...), ובמקרה כזה בשבוע לאחר מכן היו מדליקים עוד נר. ובשבוע הבא אם היו חוזרים ושוכחים מוסיפים עוד נר, ככה שלוש ארבע נרות. ויש ספק האם גם בימינו (כפשיטא אור החשמל) הגזרה הזאת קיימת או לא.

לפי הפרי מגדים (אשל אברהם סק"ג) **ראה שאם היא לא מדליקה כמו שהיא רגילה להדליק, צריכה לעשות את הקנס הזה.** זאת אומרת אשה מגדבא שמדליקה שבועה נרות (ככה המנהג אצלם, רב הגדבאים מדליקים שבועה נרות. יש להם "מנורת זהב כלה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה" (זכריה ד', ב)), אם פעם אחת היא לא מצאה זמן להדליק שבועה נרות, והדליקה רק תשעה נרות, מאז, כל ימי חייה, היא צריכה להדליק שמננה נרות, ואם תשכח עוד פעם תדליק עוד נר נוסף. אבל משנה ברורה (בבארי הלכה ד"ה ששכחתי) דחה את זה ואמר שזה רק מנהג וחומרא בעלמא, פי הרמ"א בעצמו כותב בדרכי משה (סי' ס"א) שזו חומרא יתרה, ואמנם קבלנו את החמרא יתרה הזו, אבל לא קבלנו אותה כאשר חסרה נר אחד, כי היא הדליקה ורק חסר לה נר אחד, או שחסר לה כסף לקנות שמן, או שהזמן דחוק, וכי בגלל זה תקנוס אותה? ככה דברי המשנה ברורה.

והחורונים הסתפקו מפאן ומפאן, **וכותב מן הרב עובדיה זצ"ל** (חזו"ע שבת א' עמ' קט"ד בהערה) שהפסקנא היא שדוקא אם לא הדליקה בכלל והיה בבית חשך גמור, בזה קונסים אותה שתגהר. אבל אם יש לפחות נר אחד, וכל שכן היום שיש לנו אור החשמל, לא צריך לקנס, אמנם בנדאי שצריך להגהר. ואולי תקנס אותה שתוסיף נר אחד במשך שלושה שבועות, כמו שכתב הפרי מגדים, ואחר כך מספיק, לא תקנס אותה כל החיים. פי האדם שהוא בחשך, הקנס הגדול שלו שהוא בחשך והפסיד שלום בית, לכן די בקנס שלוש פעמים, ובמיוחד היום כשיש חשמל, וגם אם היא לא הדליקה, הרי הם לא יושבים בחשך. (גליון 340 אותיות י"ב - י"ד).

חידה

100 חי 88

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.

ילע תדע

תשובות הרמב"ם יש בהם כמה מהדורות, לא זכה הרמב"ם כמו פוסקים אחרים שיש להם ספר שו"ת מסדר, כי לא היה לו זמן בכלל לכתב תשובות. יש לו ספרים של מחשבה, יש לו ספרים של פרוש המשנה, יש לו פרוש על התלמוד שנאבד, יש לו היד החזקה (משנה תורה), ספר המצוות וספרי הפאה, אבל התשובות של הרמב"ם נדפסו בארבע מהדורות. **מהדורא ראשונה** - "פאר הדור" עשה אותה חכם אחד מסבא - רבי מרדכי תמא. וזה לא לשונו של הרמב"ם, אלא תרגום דברי הרמב"ם מערבית לעברית. **ומהדורא שניה של תשובות הרמב"ם זה בלפציה** [שנת] תר"ט. מה זה לפציה? זה לפציה, והגן איש חי פאשר הוא מוכר את תשובות הרמב"ם, הוא מתכוון להוצאה הזאת - לפציה תר"ט. **ומהדורא השלישית של ר' אברהם חיים פריימן**, והוא הוציא את תשובות הרמב"ם בירושלים תרצ"ד. **ומן הרב עובדיה** מוכיר תמיד את תשובות הרמב"ם על פי מהדורא הזאת - מהדורא שלישית. ויש שם כמה תשובות שהתגלו בימים. **ויש מהדורא רביעית של הרב** (או ד"ר) **יהושע בלאו**, והיא מהדורא המפורסמת היום מהדורת "בלאו". ולכן יש היום מהדורא של **הרב דוד**